

nyamũ cia ġĩthaka

hĩa na kanya ka mbakĩ

mũhuhi wa rũhĩa

Mũgamb Wa Kĩrĩnyaga

10

Mweri Wa Mũgira Njara

Mũthenya wa Kana

★ ★ ★ ★ ★ *Mũgambo wa mũingĩ niġuo mũgambo wa Ngai*

Mwandĩki Njorua Ngũgĩ wa Thiong'o Kwandĩkĩra William Ruto Marũa Matarĩ Matume.

Ruto, weruta kũhaka ġĩko hithitũrĩ ñyo ya kwĩmwenya na ġwĩtĩya? Ruto, weruta ġũtuĩka Nyabara ya Thũkũmũ? Ruto, weruta kwendia bũrũri waku Kĩng'otore?

Mwanĩki Muoria.

mwandiki ũyũ ndakariganĩra

Page 13

Mwaniki Muoria ari mwandiki mũnene ũria wandikaga "Mũmenyereri" ngathĩti ñria yaragia ũhoro wa ũrũmwe wa Africa na kwandika ũhoro wa Jommo Kenyatta, na ateti angĩ. Rĩria mwandiki wa Mũgambo wa Kĩrĩnyaga mararagia na Ngũgĩ wa Thiong'o, nĩ arakumirire mwandiki ũcio ũtakariganĩra.

Page 13

Mũthenya ũria mũkaigua mũthũngũ akĩnyambatĩria, hĩndĩ ñyo niġuo mũkamenya atĩ nĩndamũkunyaĩra

Ciugo icio ciaririo nĩ ũria warĩ mũtongoria wa bũrũri wa Mozambique, SAMORA MACHEL Andũ ta aya nĩo twitaga njamba cia bũrũri

Rĩu ũyũ hihĩ tũkũmwĩta atĩa? Cont P. 03

Mũġũnda wa mbimbi

Rĩria mwaũrandũ ambĩriirie kũmia mbimbi ũndũ ũcio nĩ wamũmakirie na ũkimũtanga ngoro mũno kũreka

Page 05

Ngũgĩ wa Thiong'o na Nĩngĩ ġĩthaka

Mwaũrandũ nĩ njorua ya kwaũrandũ indo No he hĩndĩ anogire nĩ kwaũrandũ indo Agĩtua wega....

Page 02

NJOHI NI NJOHI

Njohi cia ibango rĩu nĩ imakitie andũ aingĩ nĩ ũria itete micĩ mũngĩ na ikaninina micĩ mũngĩ mũno ġitarũ ġia gatagati.

Wangithi Kago

Page 07

President Ruto nĩ ekwenda acokerie arĩmi anyinyi mũġũnda yao kũu Ndadibi tondũ mena taito deed.

mũgambo wa mũingĩ Rũgano rwa Mwaũrandũ P. 2 Mũrĩmi mũnyinyi ġũtunywo mũġũnda P. 9

MAHOYA MA MWAŪRANDŪ

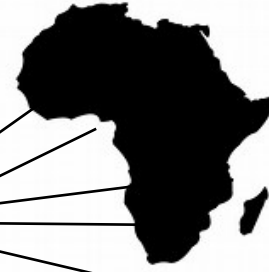
(Kana Mahoya ma Ngombo)

Karūgano
kandike nĩ
Ngūgĩ wa
Thiong'o
Gakaganwo
nĩ Ndūngi
wa Gĩthuku

Mwaheo
maratathi

Mwacokia
Thahabu

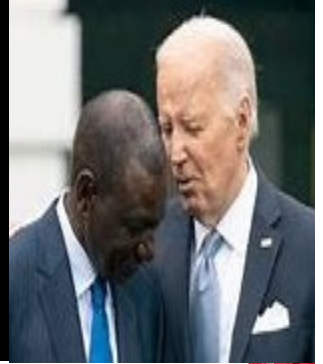

Mwaūrandū nĩ njorua ya
kwaūrandū indo
No he hĩndĩ anogire nĩ
kwaūrandū indo
Agĩtua wega nĩ atuĩke
mũhoi wa indo na ndoo
No ndendaga onekage
akiarĩra andũ ake rūhĩ
Ningĩ we nĩ mūdūrũma wa
kūrũma na kanua na
kūrũmia rūhĩ
Na andũ ake aingĩ marĩ
andũ-arũmia ona irĩ rūhĩ
Akĩanjia na kūhoya Watarii
a kuma thĩ iria itarĩ hakuhĩ
A kuma kwa Ngeringero na
Ameriandũ marĩ arũmia
Maatindaga makiuga
Tũhe tũkũhe
Atĩ atĩa?
Ngũhe Ūhe?
Tũkũhe na ithuĩ ūtũhe
Atĩa?
Twakũhe ĩmwe ūgatũhe
ikũmi na
Ningĩ gwaku kũngĩtuthũka
maguta

Kana mahiga ma goro ta
thahabu
Nĩ ithuĩ a mbere kuoya
kandarathi
Ūcio nĩguo mūtatarata
mwega wa ngombo
Tuĩka ngombo ngombi
ngombo
Na ithuĩ tũgwĩkĩre thũmbĩ
ya kuonania
Atĩ wee wĩ ngombo ĩ tha na
demokiracia
Ndũthuranagia wa mũgon-
go kana nda
Waūruga andũ aku
kĩ-demokiracia
Na ithuĩ tũgakwaūra
kĩdemokiracia
Tũkũhe mindira:
Approved-IMF
Ngombo ndathime nĩ IMF
Mūtumia wake akĩmũtaara
wega
Rũcinĩ nĩ njaririe na Ngai o
ũũ wega
Anjĩra tũtigane na kūhoya
Atarii na

Tũtigite ūkombo wa ngombo
cia IMF
Reke tũtuĩke ngombo cia
Ngai
Tũhoyage Ngai Mũgai
Makĩgĩa na ngarari
Mwaūrandũ akiuga
ndekwenda ngarari
Reke nĩ thĩ na mbere na
kwaūra andũ akwa othe
Na rĩngĩ gũkomba IMF
andũ akwa marĩhage ciothe
Tũcoke tũmere mahingage
maitho makahoya hĩndĩ
ciothe
Mbura yaga
Hoya Ngai
Ciana ciarwara
Hoya Ngai
Bara yogoma
Hoya Ngai
Tũmarute karwĩmbo ka Ma
Hoyai Ma Thathaiya Ma
Njĩcũ ūria wombirwo nĩ
kwaria Ma
Hoyai Ma Thathaiya Ma
.....

Mwandĩki Njorua Ngũgĩ wa Thiong'o Kwandĩkĩra William Ruto Marũa Matarĩ Matume.

Kŭrĩ William Ruto,

Mbica cia rŭgendo rwaku wĩ mŭgeni wa thirikari ya USA, nĩ iragagirie ngoro yakwa na cia mŭkenya o wothe mwendi bŭrŭri.

Ndirakuonire ũikariire gĩtĩ, wengete magego, nake Raithi Biden arũgaime thutha waku, ũthiũ wake ũkengete gĩkeno kĩa ngoro kũiganĩra. E gũkĩaga kũiganĩra nĩ kĩ? Arakoretwo arĩkia kwanĩra atĩ nĩ ũrekĩrĩre kĩrore ngirimiti ya wee gwĩtikĩra Kenya ĩtuĩke memba wa NATO, kamwenainĩ. Na njĩra ĩngĩ, atĩ wee nĩũretĩkĩrĩre gũtuĩka mŭtũmwo wa NATO, mĩng'eng'anoĩnĩ ya Amerika na Racia na Chaina makĩgucanĩria ũtonga wa Abirika.

Ruto, nĩ ũramenya atĩ NATO ĩyo nĩ yo yoragire Muammar Kaddafi nĩ getha maguta marĩa thirikari yake yoete, macokerere mabŭrŭri ma Ithũiro? Reke ngũririkanie. Kadddafi ũcio he rĩmwe arĩ Mũikarĩri Gĩtĩ kĩa Ngwatanĩro ya Abirika, na Kenya nĩ ũmwe wa mabŭrŭri marĩa mambĩrĩrie Ngwatanĩro ĩyo. Na rĩu Ruto watua ũtuĩke ndungata ya NATO?

No nĩ harĩ mbica ĩngĩ ĩrandanga ngoro. Rĩrĩa ũrarĩ thiĩnĩ wa Nyũmba Njerũ, kana WhiteHouse, andũ a kuma Haiti mararĩ hau nja barainĩ magĩkugĩrĩria magĩgwĩtaga Ngombo. Hihi nĩ ũi Hithitũrĩ ya Haiti? Nĩ ngũkũria withomere mbuku ĩrĩa ĩtagwo, The Black Jacobins. Mbuku ĩyo yandĩkirwo nĩ C L R James, ũrĩa warĩ wakinĩ wa Jomo Kenyatta ũndũinĩ ũkonĩĩ ũrũmwe rwa Abirika, Pan-Africanism.

Reke ngũtarĩrie. Haiti nĩ bŭrŭri wa andũ airũ. No he hĩndĩ andũ a Haiti marĩ ngombo cia Faranja. Ngoronia cia Faranja ciatongetio nĩ hinya wa moko ma ngombo icio ciatahitwo kuma Abirika. ũtonga wa Haiti nĩguo watongirie Faranja. Ngombo icio cia Haiti, itongoretio nĩ njamba ya ita ĩrĩa yetagwo Toussaint Louverture, nĩ ciarũire na thũkũmũ cia Faranja kwĩyohora mĩnyororo ya ũkombo. Mwakainĩ wa 1804, Haiti ikĩhota kwĩyohora mĩnyororo ya ũkombo ũcio, ikĩoya wĩyathi. Hĩndĩ ĩyo America, kana tuge USA, warĩ bŭrŭri wa ngombo nyingĩ mũno. Amerika nĩ marakarire mũno tondũ matiendaga ngombo ciao ikobie ciiko icio cia ngombo cia Haiti. Rũmena rwa Amerika kũmena Haiti na kũgeria gũthũkania thirikari ya andũ airũ a Haiti, yambĩrĩrie hau. Nginya ũmũthĩ ũyũ matũire manyariraga bŭrŭri ũcio. Ruto, hihi nĩ ũrona ciiko ciaku? Ta gũtwara Thigari cia Kenya ĩkarutĩre Amerika wĩra wa kũharagania Haiti?

Reke ngũririkanie hithitũrĩ ĩngĩ. Amerika, kana USA, yarĩ koronĩ ya mathetera. Mathetera acio a kuma Rũraya magĩtunya ene bŭrŭri ũcio, Native Americans, ithaka na bŭrŭri wao. Mwakainĩ wa 1776, thetera icio ikĩregana na Kingi wa Rũraya, na ikĩoya wĩyathi na hinya. No mathetera aya magĩthĩĩ o na mbere gũkomera ene bŭrŭri. Kenya itũ o na yo yari koronĩ ya mathetera a kuma Rũraya. Mathetera acio o nao meendaga meyoere wĩyathi ta ũguo mathetera ma Amerika mekire. No njamba cia Mau Mau, itongoretio nĩ Dedan Kĩmathi, ikĩmahũra mbara, ikĩinaga Kenya nĩ Bŭrŭri wa andũ airũ. Makoronia ma mathetera ta Algeria, Rhodesia na South Africa, macokire gũkinya makinya macio makinyĩtwo nĩ Mau Mau, nao makĩoya wĩyathi wao. Kwoguo bŭrŭri ũyũ witũ nĩ guo warĩ wa mbere wa makoronĩ ma Mathetera gwĩcokeria wĩyathi, magĩtinia uthi wa mũtaratara ũrĩa warĩ ho mbere wa Mathetera a mabŭrŭri ta Amerika, Canada, New Zealand na Australia, kuga atĩ nĩo ene wĩyathi.

Ruto, weruta kũhaka gĩko hithitũrĩ ĩyo ya kwĩmwenya na gwĩtĩya?
Ruto, weruta gũtuĩka Nyabara ya Thũkũmũ?
Ruto, weruta kwendia bŭrŭri waku Kĩng'otore?

Ngũgĩ wa Thiong'o
Mweri Wa Mũgira Njara
Atlanta, Georgia

RŪGANO RWA MŪMBI WA NYŪNGŪ.

kīūra gīkīra mūtumia rīu ikia gacuba kau rūī inī ūcoke wīthiire.

Tene tene mūno irio ciothe ciarugagwo na nyūngū na gūtīarī kīndū kīngī kīahū-thagīrwo kūruga. Nī kwārī na mūtumia ūmwe wetagwo mūmbi na wīra wake warī wa kūmba nyūngū akīendagia kūrī andū arīa angī. Mūmbi athiaga gwetha rīūmba hūgūrūrū inī cia njūūī.

Warī mūtugo wake o mūthenya gūthiī kūmatha rīūmba nīguo one rīa kūmba nyūngū.

Mūthenya ūmwe arī hūgūrūrū inī cia rūī rūmwe akīona gacuba gathereretio nī rūīī na agīciria atonye rūī nīguo ahotē kūnyita gacuba kau. Na rīrīa ageragia kuoya gacuba kau akīona kīūra kīnene mūno handū ihiga igūrū. Rīrīa anyitire gacuba kau kīūra kīrīa onete gakīambīa kūina ūū, "gacuba kau mwarī ūyū, tigana nako mwarī ūyū" cia wamarirū

"gacuba kau mwarī ūyū, tigana nako mwarī ūyū" cia wamarirū mwarī ūyū, ciahota kūrīrūka" mūmbi ndaigana kūigua.

mwarī ūyū, ciahota kūrīrūka" mūmbi akīrigwo ūrīa kīūra kīrauga na ageria kūrora gacuba kau thīiniī ndonaga kīndū.

Akīgeria kūhingūra rīngī gacuba kau nakīo kīūra gīkaina rīngī,

"gacuba kau mwarī ūyū, tigana nako mwarī ūyū" cia wamarirū mwarī ūyū, ciahota kūrīrūka" mūmbi ndaigana kūigua.

Orīmwe akīhingūra gacuba kau na gakiuma ndogo yarī njirū mūno ya mbatīte na igūrū, ndogo iyo ikīyūmba hakiuma kīrimū kīarī kīnene mūno.

Kīrimū kīauma gacuba inī gīkīnogora wega na gīkīruta mīeū. Thutha ūcio gīkīnyita mūmbi na gīkīmwīra no mūhaka kīmūrīe tondū nīkīhutu mūno. Mūmbi ag that a kīrimū kīu gītīkamūrīe no kīrimū gītīaiguaga mūmbi kīo kiendaga o kūrīa mūmbi.

Kīūra nakīo kīeroragīra kīrī o kahiga igūrū gīkīrigwo

ūrīa gīgwīka kīhonokie mūmbi. Orīmwe gīkīgīa na mūbango na gīgītua gūtīrī ūndū ona ūmwe kīonete gīgī thamara gīkīuria atīrīrī, nīkī mwīna ngucanio nene ūū? Mūmbi agīcokia ndateithia kīrimū gīkī kuma cuba inī rīu gītīrī na ngatho kīrenda kūmeria kīndīe. Nakīo kīrimū gīkiuga nī ndūire hingīrwo cuba inī mīaka mīingī mūno na ndionaga kīndū ingīrīa rīu mūtumia ūyū nīa ndutīte cuba inī iyo, nayo ng'aragu ikīrie kūnjūruga rīu ndīra mūthaitha etīkīre ahonokie o biū areke ndīmūmeria nīguo hūne hote ūtūra muoyo. Kīūra gīkī menya haha hatīrī na itherū narīu nonginya kīhonokie mūmbi. Kīūra gīgīkararia kīrimū gīkiuga aca wee ndūngūganīra gacuba inī gaka. Kīrimu gīkiuga hau niho nyuma. Kīūra Gīkīra kīrimū atīrīrī wee ta coka harīa uma nyone ūrīa mūtumia ūyū akūhonokia.

Kīrimū na ūrimū wakīo gīgīcoka wega gacuba inī nakīo kīūra kiona kīrimū nīgīatonya gacuba inī gīkīra mūtumia kunīka gacuba na ūrūmie biū. Mūtumia agīka o ūrīa erirwo nī kīūra agīkunīka wega biū kīūra gīkīra mūtumia rīu ikia gacuba kau rūī inī ūcoke wīthiire. Mūtumia agīkena mūno nī kūhonokio nī kīūra na akiuga kaba kūigua mūgambo wa mbere tondū kīūra nogīkūmūkanītie ndakahingūre gacuba kau. Mūmbi akīoya rīūmba rīake na agīcoka na mūciī.
By Joseph Kimani

Aturi aitū arīa marī Kambūi, Gaturi, na kūndū kūngī kūingī magītura tūhiū, matimū, na mīgwi ..kaī mathire kū?

MBIMBI CIA MWAŪRANDŪ

Karūgano kandike nī Ngūgī wa Thiong’o
Gakaganwo nī Ndūngi wa Gīthuku

Rīria mwaūrandū ambīrīrie
 kūmīa na kwendia mbimbi
 Ūndū ūcio nī wamūmakirie
 Na ūkīmūtanga ngoro mūno
 Kūrekia mbimbi ta thenge?
 Mūtumia wake akīaria na Ngai
 Ngaragariangaragaretangaragari
 Ngururianandūitararamīiguainī
 Ngururīriangwacīinīthiīngīcirīyaga
 Akīyona akururītio nī kīroori
 Kīrahūra honi gītegūtīgīthīria
 Mbiimbiimbiimbiindabiibii
 Akīgurumūka toro
 Nī ndaguūrīrio nī Ngai, akīira
 Mwaūrandū
 Harī ūndū arakwīra na mbimbi
 icio
 Umagara ūrore kana nī ūgūtūnga
 Kīndū kīhana kana
 gīkuhīrīrie mbimbi

Mwaūrandū agīkora twana
 tūgīthaka tūkīnaga karūimbo
 Ndabibi ī ndabibi
 Ng’aragu ndīrī hinya
 Ngara ndindi
 Ndindi ndindi baī
 baī baī Ngurume
 Ngurume ngurume Thengera
 Mbimbi Ndabibi,
 Mwaūrandū agīcokera
 Hīndī iyo nī rīo onire mūgūnda wa
 ndabibi theri
 Akīinaina ngoro na mwīrī:
 Ma nī ngai wamuonia mūgūnda
 ūyū
 Agīthīi kwa Borithi akīmatwarīra
 kitu kidogo
 Akīmera Ngai nīaramūheire
 mūgūnda wa ndabibi
 Borithi makīrutūrūra arīa matūire

mūgūndainī ūcio
 Na makīūrangīra:atī marathīkīra
 watho wa Mwathani
 Mwaūrandū na mūtumia wake
 makīina
 Ndabibi ī ndabibi
 Ng’aragu ndīrī hinya
 Ngara ndindi
 Ndindi ndindi baī
 baī baī ngurume
 Ngurume ngurume thengera
 Mwaūrandū araiga
 maūndū nī matatu
 Mathengie Thengeria thengera
 Kana mathīi korokoro
 Kana ndīmathengie
 Mūgūnda wa mbimbi nī wakwa
 Ndindi kinya marīgū ma
 nyoro nīmakwa.
 Nyoro, nyorokeria njīra

Ūrīmi Wa Macani Na kahūwa Nī Ūkumītio Mūno Gītarū Gīa Gatagatī

Thirikari nī ihītagīria arīmi anyinyi nī ūndū wakwaga kūrūmbūyiania na ūrīa mangīona thoko njega cia kwendia macani na kahūwa.

Mūikarīri gītī Godfrey Chege Kīrundi akīarīria arīmi anyinyi a Kīru tea factory

Kenya hau ikinyīte nī ironania ta yūrīte mūtambo nī ūndū wa kwaga ateti mena kīoneki gīa gūtwarā būrūrī na mbere. Andū nī mathīnīte mūno nī kūnyamario nī magoti maingī mūno na ona maruta mbeca itironeka kūrīa irathīi.

Ūrīmi wa macani na kahūwa nī ūkumītio mūno gītarū gīa gatagatī tondū arīmi aingī anyinyi, matirī mwīrīgīrīro ūngī wa kīmbeca tiga ūrīmi inī. Andū nī magīte thoko njega ya macani ona kinya kahūa na makanyamario mūno nī mburūka iria cimahenagia handū inī ha thogora mwega. Ateti aingī, matūrāga mahenagia andū atī nī mekūmethera thoko na makīmeragīra mwīhoko o hīndī ya ithurano na ciarīkia gūthira, matimona-ga rīngī. Mūikarīri gītī Godfrey Chege Kirundi wa

itinga rīa Kīru tea factory nī akoretwo akīarīria arīmi a macani kūu- na kūmatara nīgetha magīteithike. Nī aramatarīria wega wa gīthīi kīa macani kūu Kīru na akamera ithurano cia arīa mekūmatongoria nī magīrīrwo mathure andū ega nīguo matwarithie wīra wao na njira irīa yagīrīre. Thirikari nī ihītagīria arīmi anyinyi nī ūndū wakwaga kūrūmbūyiania ūrīa mangīona thoko njega. Arīa mathuragwo kūrūgamīrīra ithīi cia kahūa, na bakitorī cia macani no gūthūkia mathūkagia, na arīmi anyinyi makaga umithio wa macani, ona kahūwa kao.

Arīmi a kahūa nī anyamarie mūno kinya aingī ao magakamunya mahande makondobia. Na ona meka ūguo, matirī na mūnyaka tondū ona mburūka no ta icio cia macani. Na nīkio Mr. Chege arera andū a Kīru mathure mūndū mwega ūrīa ūgūtīgīrīra atī arīmi anyinyi nī marīrīhagwo macani mao mategūikarīrio mbeca ciao.

Mwandiki nī Profesa wa Mūingī Gīchūkī wa Kamau.

Rūrĩrĩ Rūrahuka Nĩ Undũ Wa Njohi

Andũ arĩa mendagia njohi icio nĩ arĩa mena mbeca nyingĩ cia kūhaka borithi na kũmanyita, no wĩra wa burĩ. Nĩ ũhoro ũrigithĩtie andũ aingĩ makĩria gĩtarũ gĩa gatagati kũria njohi iyo iingihĩte mũno.

Būrũri inĩ wa Kenya Njohi cia ibango rĩu nĩ imakĩtie andũ aingĩ nĩ ũria itete mĩciĩ mĩingĩ, na ikanina imwana ona kinya airĩtu marĩ na ciana nyinyi.

Ūngĩcera matũra maingĩ ma Mũranga, Kĩambu, Nyeri, Kĩrĩnyaga, Embu, Meru na matũra maingĩ ma Nairobi, imwana ciorĩire njohi-ini cia ibango iria ikoragwo na raithi. Mwandĩki witũ kũu Kenya ũria ũratũkinyĩria ũhoro kuma gũcagi kĩa Ting'ang'a, aratwĩra kũu imwana ikuite mũno nĩ ũndũ wa Njohi icio.

Haria aracerete hakuhi na Ndumberi, hakoretwo na mathiko o mũthenya handũini ha mwaka ũmwe na moothe

Njohi nĩ njohi, na ĩnyuagwo nĩ arĩa morĩte na matarĩ na kĩrigĩrĩro kĩa mūtũrĩre wao. Tigana na njohi angĩkorwo nĩ ya gũkuhĩhĩria kaburi inĩ gaku.

mũndũ ũtaremenya nĩ ũndũ wa njohi naarorete gũkua

nĩ ma imwana iria itarĩ wira. Nĩ kĩa kĩa kĩa tondũ aciari aingĩ nĩmaremetwo nĩ gũtigithia njohi icio cikoragwo tũcorocoro tũria manyitanagĩra na borithi. Andũ arĩa mendagia njohi icio nĩ arĩa mena mbeca nyingĩ cia kūhaka borithi na kũmanyita, no wĩra wa burĩ.

Nĩ ũhoro ũrigithĩtie andũ aingĩ makĩria gĩtarũ gĩa gatagati kũria njohi iyo iingihĩte mũno.

Ūria ũkĩrĩ rūhonge rwa thirikari na nĩwe Deputy President Gachagua, nĩ arageria kũnina njohi icio cia ibango, no nĩtakũhũra maĩ na ndĩrĩ.

Nĩkũrĩ na ikundi ciĩrutĩire

gũthiĩ matũra marĩa njohi iyo iingihĩte, no mena thĩna tondũ ona no moragũo- nĩ mĩkora iyo ĩnyitanĩte na macibũ kinya borithi.

Undũ ũcio wa njohi icio wambĩrĩrie hĩndi ya marehemu Moi, ũria ũtarĩ na mĩbango ya andũ anyinyi marikia thukuru makona wĩra.

Andũ arĩa mwandĩki witũ araragĩria, othe, maregwatia wĩra na makaiga, korwo me handũ marutaga wĩra wĩ kiene, matingĩnyua njohi icio. Marutaga tũmawira tũtarĩ na mbeca nyingi, na cioothe, magaitĩrĩra njohi inĩ.

Undũ ũcio wa kũnina njo-

hi, no thirikari ĩngĩhota, ĩnyitanĩire na aciari, na mangĩagithia andũ acio indo irĩa ihũthagĩrwo kũruga njohi iyo, mahota kũmĩnina.

Ūndũ ũngĩ thirikari ĩngĩka, nĩ kũmatũira baĩni nene mũno, na mũndũ aremwo kũruta, agatwarwo kũndũ angĩrutithio wira mũnene ũtarĩ irĩhi.

Njohi ndĩri baita thĩnĩ wa mwĩrĩ, tiga kũhinyĩrĩria na mũico wayo nĩ gĩkuũ.

Njohi nĩ njohi, na ĩnyuagwo nĩ arĩa morĩte na matarĩ na kĩrigĩrĩro kĩa mūtũrĩre wao.

Tigana na njohi angĩkorwo nĩ ya gũkuhĩhĩria kaburi inĩ gaku.

Njoohi nĩ njohi Ndũgatuĩke mũndũ Wa Njoohi

Irebeta rĩrĩbete nĩ Ngũgĩ wa Thiong'o

Njoohi nĩ njohi
Njoohi Yohaga kĩongo na ngoro na mwĩrĩ
Njoohi ndĩrĩ mwarimũ
Njoohi ndĩũũ ũthaka
Njoohi ndiũũ mũĩrĩtu kana mwanake
Mũthuri kana mūtumia

kana mũthoniwa
Njoohi nĩ njohi na ndĩrĩ thoni
Njoohi ndiũũ ndagĩtarĩ kana Professor kana President
Njoohi nĩ njohi
Ndũkareke wohwo mwĩrĩ

ngoro na kĩongo
Nĩ njoohi njohi irĩa yohaga mũndũ akerigwo
Kimberly Avenue, CA
August 26, 2023

Kahiũ geitainwo na rwenji

NGATHĪTI ĪNO YA MŪGAMBO WA KĪRĪNYAGA NĪ YA MŪINGĪ.

Kenya nĩ bŭrŭri wa aruti a wĩra na arĩmi anyinyi. Kenya nĩ bŭrŭri wa mũingĩ.

MŪTONGORIA WA KENYA, WILLIAM RUTO GŪKOMBORA NDEGE YA GORO MŪNO ĪRĪA ĪKŪRĪHWO NA MBECA IRIA ARUTI A WĪRA MARUTAGWO MAGOTI.

Mwaniki Muoria mwaniki ūyũ makariganira

Douglas Wasanya Mũhoro mukuru wa mũka mĩtanga mĩgwanja na Bati (7) wĩtagwo Douglas Wasanya onete gĩganjama

NIHO NI NIHO! Nyũbi cia ibungo riu ni imũkũre andũ atĩgi ni ūrĩa lere mũci mũingĩ na ūkũma imwana ona start macarao

Twambĩriirie ngathĩti ĩno ya mũgambo wa Kĩrĩnyaga, nigetha andũ a Kenya, makamenya ūrĩa bŭrŭri ūrathiĩ na mbere, kana ūrĩa ūracokio na thutha nĩ ateti arĩa matarĩ na mwerekero. Nĩtwandĩkaga cara rŭkũ tuona maũndũ matarĩ mega kuma o icigo cia bŭrŭri wothe. Mũndũ angĩkorwo na ūndũ mwega ekwenda andũ mamenye no atwandĩkire na nĩtŭgwĩkĩra ndeto ciake. Kenya hau ikinyĩte nĩ ĩronania ta yŭrite mũtambo nĩ ūndũ wa kwaya ateti mena kĩoneki gĩa gŭtwara bŭrŭri na mbere. Andũ nĩ mathĩnite mũno nĩ kũnyamario nĩ magoti maingĩ mũno na ona maruta mbeca, itironeka kŭrĩa irathiĩ. Gŭkũ Mũgambo wa Kĩrĩnyaga, nĩ

tŭrĩhithŭragia arĩa maracokia bŭrŭri na thutha. Nĩ tŭraregana na wongereri wa magoti nagwaka nyũmba na njĩra cia kŭruta andũ mbeca iria itarĩ coho. Nĩ tŭraregana na arĩa maratwara thigari ciitũ bŭrŭri wa Haiti kana Yemen. Nĩ twarega bŭrŭri witũ ūtuo ūthiũ wa thŭkũmũ. Nĩ tŭrarega ungumanio mũingĩ ūrĩa ūkoretwo bŭrŭri witũ. Arĩa manyitĩriire thirikari matige ūici. Kenya nĩ bŭrŭri wa aruti a wĩra na arĩmi anyinyi. Kenya nĩ bŭrŭri wa mũingĩ.

By Wakanyua Kinungi
5/30/2024

Nĩ tŭraregana na wongereri wa magoti nagwaka nyũmba na njĩra cia kŭruta andũ mbeca iria itarĩ coho. Nĩ tŭraregana na arĩa maratwara thigari ciitũ bŭrŭri wa Haiti kana Yemen. Nĩ twarega bŭrŭri witũ ūtuo ūthiũ wa thŭkũmũ. Ni tŭrarega ungumanio mũingĩ ūrĩa ūkoretwo bŭrŭri witũ.

Mawoni ma atabania

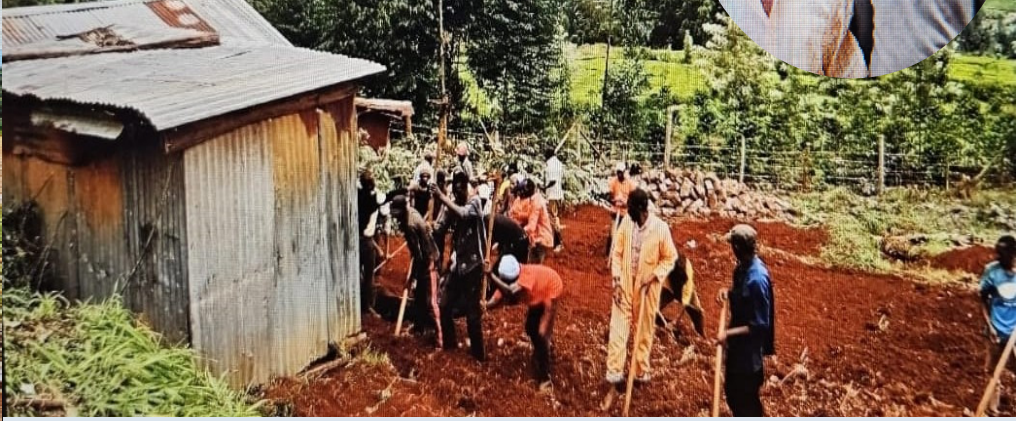
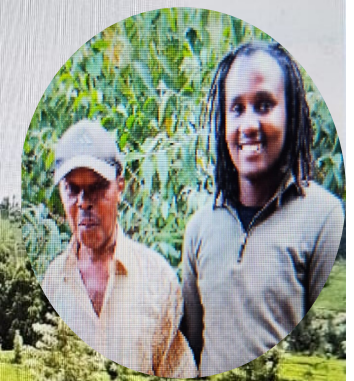
Kenya nĩ bŭrŭri wa aruti a wĩra na arĩmi anyinyi. Kenya nĩ bŭrŭri wa mũingĩ.

Caci Ya ACK Kĩangĩma ĩrũmĩrĩre Kĩhoto ĩcokerie Wanyanga Mũgũnda Wake.

NĪ KŪRĪ WATHO UGĪTE ATĪ MŪNDŪ ANGĪIKARA MŪGŪNDA WA MŪNDŪ ŪNGĪ MĪAKA IKŪMI GŪTHIE NA MBERE, ENA KĪHOOTO KUGA ŪCIO NĪGUO MŪCĪI WAKE. (NA GITHŪNGŪ WAATHO ŪCIO WĪTAGWO "ADVERSE POSSESSION RIGHT")

Wanyanga meena mŭtumia wake

Andũ mahana ta itoi arĩa caci ĩratũmĩte mamomore nyũmba ya Wanyanga

Tũri ithuoothe kuma gũkũ **mũgambo wa kĩrinya-ga** handũ ha Douglas Wanyanga, nĩtworia na gĩtũyo, caci ya ACK Kiangĩma, ĩcokie mũgũnda wa Wanyanga ona angĩkorwo nĩmagũrite.

Mũgũnda to ūcio tondũ kwĩna mĩgũnda mĩingĩ ĩrendio Mũranga, na mĩingĩ yayo, ndĩri na thogothogo.

Cokeriai mŭrĩmi ūcio mŭnyinyi mũgũnda wake tondũ hau niho akũriire na nĩgetha akĩrimagĩre mbĩrĩra ya arĩa mamũcia-

rĩre o agĩethagĩra ciana ciake irio. icio mŭraingata no iria ciana cia ciana ciao ikarũmĩrĩa caci o iyo.

Kwĩna ikundi nyingĩ cingĩrutĩra, na icokie mbe-ca cianyu iria mwahere atunyani a mĩgũnda ona okorwo marĩ a family ya Wanyanga.

Wanyanga ena ciana iria irenda gũkorwo na handũ marĩtaga mŭcĩi. Kamau wa Gichũki nĩ ar-amũria na gĩtĩo mŭtika-ingate Wanyanga na nĩkĩo arethumbũra na gũcaria ikundi cia kũrũra kĩhoto

kia mŭthuri ūcio mŭkũrũ. Mahĩtia nĩ marekanagĩrwo ota ūrĩa caci nyingĩ ihunja-gia na nĩyo yagĩriire kũrora kĩhoto handũ ha gũcin-dana na arĩa matarehota ona matarĩ na handũ ha gũthĩi.

Rekei caci ĩtuĩke kĩonere-ria gĩa kwĩra atunyani a mĩgũnda matige waganu ūcio wĩ bŭrũri woothe, handũ ha kũnyitanĩra nao. Andũ metĩkĩtie atĩ, caci nĩyo njĩra ya kuona kĩrĩgĩrĩro kĩa muoyo wa tene na tene, na reke gũtũre ūguo mĩndĩ, na mĩndĩ.

Nĩtũgũikara tũkĩandikaga ūhoro wa Wanyanga kin-ya rĩrĩa kĩhooito gĩkoneka-na tondũ twĩna mwihoko nigĩkuoneka.

Tigai gũtuira Wanyanga ūru tondũ nĩ atururĩtio nĩ arĩa mangĩarĩrĩria kĩhoto gĩa ke nĩ ūndũ wa unguma-nio munene ūrĩa wĩ bŭrũri woothe.

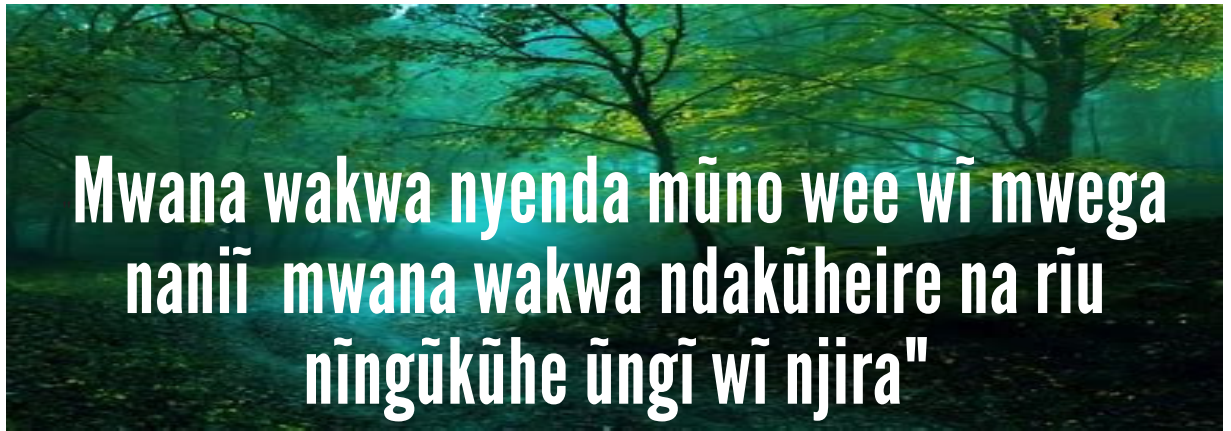
Kihooito nĩ gĩkorwo nĩkĩo gĩgũtongoria, nĩgetha andũ oothe maigue maiganĩre.

**Mwandĩki nĩ
Njeri wa Karago.**

RŪGANO RWA NYATHIRA NA NYOKA YAKE.

Tene tene mūno nī kwarī na mūthuri ūmwe wetagwo Gatoru na nīarī na mūtumia wetagwo Nyathira. Matūruga kūdū irīma inī na matiarī na mwana ona ūmwe otiga nīkwarī na mūhuhu atī rīmwe tene nī marī na kahīī no gūtīrī mūdū ona ūmwe wamenyire kūrīa kahīī kau gathire. Na ūndū ūcio nīwatūmaga Gatoru one andū na marī na mūceneneko mūingī biū.

Ona gūtuika erī marī akūrū biū hakūhī ta iheti rī marī na thīna mūingī biū matiarī mbere kana thutha. Ona irio kwao ciarī thīna na maikaraga ona mathīna maingī. O mūthenya kīroko gwakīa Gatoru nīokagīra tene e wa mbere na arahūka athiaga nyūngū inī irīa maigaga irio cia mūrara. Na rīrīa rīothe athiaga gūtaha mūrara wa irio akoraga wīna ūgunyu na akarigwo nīkī gītūmi kīa ūgunyu ūcio. Nīetaga mūka na ūrūme mūingī mūno na kūmūria ūū, "Nyathira! Nyathira! Ūka na gūkū!! Mūka tondū ndegūkīarahūkīte akarahūka agoka etikīte, "yūūū ndīha-ha mūthuri wakwa, nīrīakī inegene rīingī u kīroko gīkī gīothe?" agacokia na ūhoreru

Mwana wakwa nyenda mūno wee wī mwega naniī mwana wakwa ndakūheire na rīu nīngūkūhe ūngī wī njira"

mūno. Mūrūme akamūria, he got I kīa irio gūkorwo na ūgunyu ūyū? Nyathira aka mūcokeria, mūthuri wakwa kaī ūtaramenya twī kīmera kīa mbura na irio ciakūnīkwo ngunīko nī irīraga? Gatoru agacokia nīndakīmenya rīu. Ūndū ūyū nīwathire na mbere na hingo yothe oria mūka amūcokagīria oroūguo. Mūthenya ūmwe Gatoru nīokīrīre e mūhūtu mūno na agīthīī nyūngū inī oūrīa amenyerete na kīmako kīnene agīkora nyūngū ndīarī kīndū onakī agīta mūka na mūgambo mūnene, "Nyathira! Nyathira! Ūka na gūkū!! Nyathira agīūka ona ihenya akīra mūrūme nīī ūyū haha, Gatoru akīmūria kaī ūmūthī gūtārī na mūrara wa irio? Rora wone hatirī onakī nyūngū inī thīiniī. Nyathira akiuga na ngoro ūmūthī nīūkūrūtūnga mūthuri wakwa. Gatoru nīarakarīre mūno na ndarī na wīkī otiga

kumagara na gūthīī kūrīuthia e nda theri. Na arī rūruinī nīaikarīre rungu rwa mūtī ūmwe na agīkorwo ethikīrīte mūno na meciria maingī. Arī o hau rungu rwa mūtī ahurūkīte hagīūka mūthuri mūratawe wetagwo Ngoci na maikaraga nake hau kabere onagūtuika nīaingatirwo nī mūka Nyathira. Magīkenanīra mūno na makīarangia. Ngoci nīerire Gatoru kīrīa kīa mūrehe na ndūmīrīrī irīa enayo. Mūrū wa iya ndauga njūke ngwīre ma ūnjigūe kana ūrege reke ngwīre ūhoru wa ma nī atī mūkaguo nīarerete nyoka nene mūno na nīyo irīyaga mbūri ciaku ona noyo yariire mwana wanyu. Na orohau Ngoci agīthīira. Gatoru akīmaka mūno aigua ndeto icio. Hau na hau agīcoka na mūciī e mūrakarū mūno na akuhīrīria gwake mūciī akīigua mūka akīina na mūgambo mūnene na gīkeno kīingī biū,

"Mwana wakwa nyenda mūno wee wī mwega naniī mwana wakwa ndakūheire na rīu nīngūkūhe ūngī wī njira" mūthuri ūyū akīmaka mūno aririkana ndoī kūrīa mwana wao athire, agīūka acemete na akīhingūra mūrango kahora na ūrīa onire ndetīkīrie tondū onire mūka akuīte nyoka nene mūno akīmīinagīra rwīmbo, "Mwana wakwa nyenda mūno wee wī mwega naniī mwana wakwa ndakūheire na rīu nīngūkūhe ūngī wī njira" Mūthuri akīgūthūka na mūgambo mūnene akiuga "wee mūrōgī ūyū nīkī hihi ūreka!! Na mūka ehūgūra ona mūrūme agītema ihenya na nyoka yake irī o ciande inī. Gatoru agīta andū aitūra na magīūka makīūruga mūka hamwe na nyoka īyo yake. Thutha ūcio magīcinwo magīthira. Ūguo nīguo Nyathira athirire.

*Mũgambo wa
mũingĩ nĩguo
mũgambo wa Ngai*

*Kahinda gatarĩ coho
ũkũigua kameme
ka Mũgambo wa
Kĩrĩnyaga*

[diasporatimeskenya@gmail.](mailto:diasporatimeskenya@gmail.com)

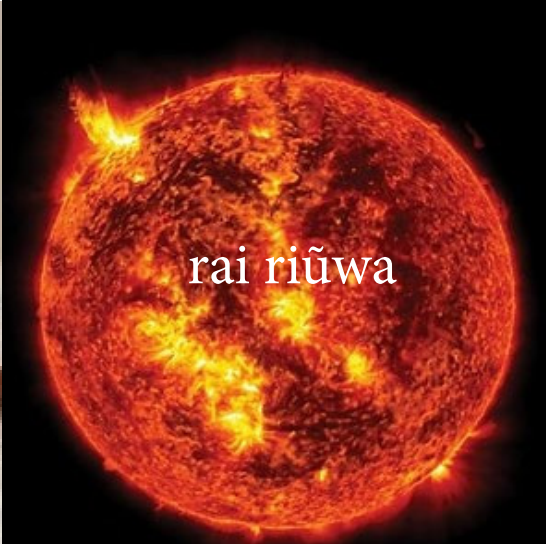
[diasporatimeskenya@gmail.](mailto:diasporatimeskenya@gmail.com)

*Waica kehiri nowe
waica keruti*

*ũtamerithĩtie
ndagaga Kũhanda*

Andĩkĩri Mũgambo Wa Kĩrĩnyaga.

Waica kehiri nowe waica keruti email-diasporatimeskenya@gmail.com

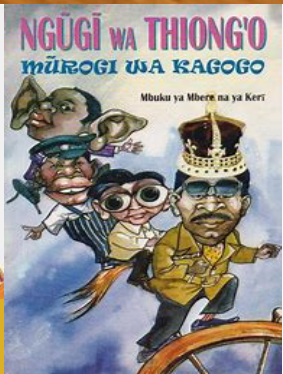
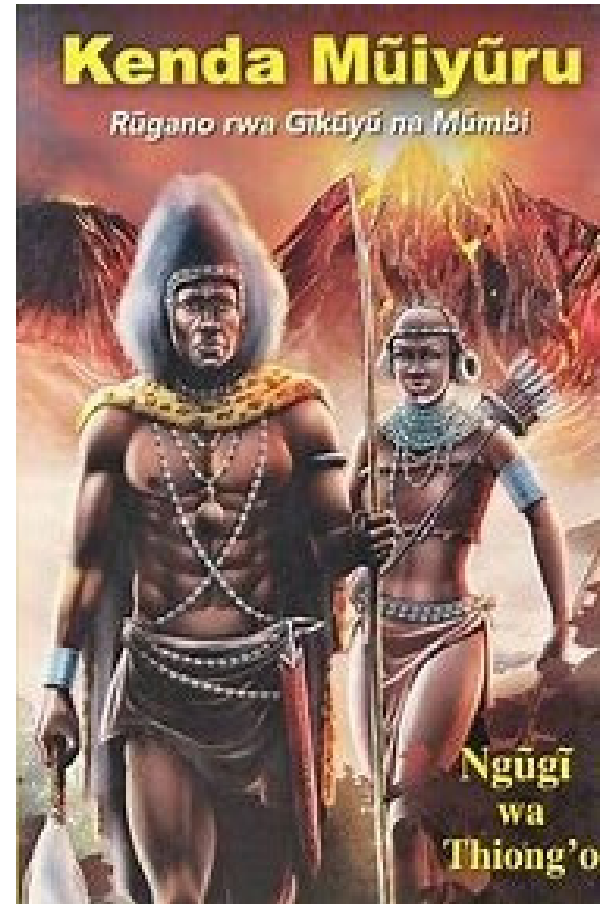
Arch Dr. D.K. Gĩtaũ

Gĩtaũ

Ngũgĩ

Prof. Ngũgĩ wa Thiong'o

Wangithi wa Kago Ndũngi Githuku

HENRY MŪORIA ARĪ MWANDĪKI WARĪ NGUMO MŪNO HĪNDĪ YA ŪKORONI KENYA.

Henry Mwaniki mũoria aciarrirwo mwaka wa ngiri imwe Magana kenda na ikũmi na inya (1914) itũra rĩa Kabete na arĩ mwana wa mũrimĩ mũnyinyi wetagwo Mwaniki wa Mũoria na nyina wake etagwo Wambũi wa Mbarĩ. Ritwa Henry riakĩrĩ rĩa kibatithio rĩria akinyirie miaka ikũmi na itandatũ. Mũoria athomithirio na mbeca iria ciakiumaga kamũgũnda inĩ kanyinyi kũu Kabete kũria nyina endagia mbuga na itũngũrũ.

Arĩkia thukuru nĩ ambĩriirie kũruta wĩra na British East Africa Railway akĩrĩ amwe ao arĩa maheaga mũgithi signal kana kũmĩonereria mũtambo ũria ikũgera.

Nĩ acokire akĩhikia mũirĩtu wetagwo Elizabeth Thogori. Mũoria nĩ aroraga mĩtũrire ya mũndũ mũiru na akamaka ona thĩna mũingĩ warĩ bũrũri wa Kenya. Nĩ eciririe kwam-bĩrĩria gũthoma kwandika mohoro na njĩra ya gũikĩrio ũhoro nĩ mũngeretha (British Correspondence). Nĩkĩo gĩetagwo gĩthomo kĩa marũa hĩndĩ iyo na nĩgiatũmire Mwũoria agĩe na kiyõ gĩa kwandĩka magathĩti. Nĩwe warĩ na igweta mũno tondũ ngatheti yake **Mũmenyere-ri** yaragirĩria andũ airũ na akĩmamenyithagia matũmire ihooto ciao nĩgetha maime ũkomboinĩ wa mũmbemberũ Kũri mwaka wa ngiri imwe na magana kenda ma mĩron-go ĩna, Mũoria nĩ atigire wĩra ũcio wa reri na akĩambĩrĩrii wĩra wa kwandĩka mũno

Henry Mũoria, 1975, na mũirĩtu wake Wangari Mũoria-Sal

makĩria maandĩko ma uteti marĩa metagwo “Mũtũrire wa Kĩriũ.(today's social life) Andĩkaga meena mũtumia wake wakerĩ wetagwo Judith Nyamurwa ũria mahikanirie matigana na na mũtumia wa mbere.

Kũri mwaka wa ngiri imwe na magana kenda ma mĩron-go ĩna na ithano(1945) nĩ mandĩkire kabuku getagwo “Tũngĩka atĩa raiya witũ” iyo yarĩ ibuku rĩa kũrũmbũiya mitũrire, ũiguano wa mũndũ mũiru, na mitugo ya andũ a Kenya.

O mwaka inĩ ũcio Mũoria arĩ wiki, nĩ ambĩriirie ngatheti ĩria yetagwo “Mũmenyere-ri kana na kĩngeretha “The Guardian” Iyo ngatheti igĩkĩgĩa igweta bũrũri woothe na yandĩkagwo na gĩkũyũ ona gĩthũngũ. Nĩ acokire agĩtiga gũtaũa na githũngũ nĩ getha ihane tarĩ thiri ya kũrũnga andũ airũ mũtũrireinĩ wao na makĩria wiyathi wao. Hĩndĩ iyo ngũgu ambĩriirie

gũtetera mũndũ mũiru nĩ ũndũ wa ũria andũ mahin-yagĩrĩrio nĩ mũngeretha. Ngatheti iyo igĩtwika ta ya kũrũria kihooto kĩa mũndũ mũirũ kana mũgambo wa mũndũ mũirũ

Mũoria ona ũria wĩra wake ũkũrite tondũ andũ nĩ meendete gũthoma ngatheti iyo mũno, akĩgĩa na handũ ha kũmĩrutithĩria (printing press) Mũoria nĩ akĩrĩ o mũteti tondũ nĩwe warĩ Secretary General wa “Pre-eminent Nationalist Organization” nanĩakĩmenyithagia mũkoroni mateta ma andũ airũ hau ngatheti inĩ iyo. Mũoria akĩrĩ amwe a arĩa marĩ mbere ya kũrũria wiyathi na agakorwo agĩkĩarĩrĩria ũteti wa Jomo Kenyatta agĩtia wiyathi kuma kwĩ ngeretha na kĩa gĩ KAU.

Ngatheti ya Mũoria nĩyo yagĩkumagia gũcoka kwa Jommo Kenyatta kuma rũraya mwaka wa 1946.

Hĩndĩ iyo Mũoria nĩ andĩkire ngatheti inĩ yake rũgano rwa Kenyatta, na woneki wake wa

kũrũria wiyathi wa mũndũ mũirũ.

Mwaka ũria manjeneti yambĩriirie, Mũoria arĩ bũrũri wa ngeretha agicaria ũria angĩona macini cia kũruta ngatheti yake amĩtue nene mũno, no ndaigana gũcoka Kenya.

Andũ mamũtarire aikare kũu tondũ nĩ angĩanyitirwo nĩ ngeretha angĩacokire Kenya tondũ nĩ moĩ nĩwe wamenyithagĩa andũ ũhoro wa kũrũria wiyathi.

Agĩkarire bũrũri wa ngeretha kũria athire na mbere kwandĩka mabuku o akĩrutaga wĩra. Nĩ andĩkire ibuku rĩtagwo “I, The Gikuyu and the White fury mwaka wa 1994.

Mworia nĩ agĩtoririo nĩ mwĩri na agĩkua mwaka wa 1997.

Nĩ atigire family nene mũno na angĩ me ngumo ta Wangari Mũoria. Ucio arĩ njorua ya kwandika ĩtakariganĩra na nĩkĩo Professor Ngũgĩ Wathiongĩ aratũririkanirie njamba iyo yarutire wĩra mũnene kũrũria wiyathi na njĩra ya kwandika no gũtirĩ mũtongoria wa Kenya ũrĩ weciria kũmũtũgĩria

Rũgano rwa Mũoria rũkĩri rũnene na rĩtwa riake rĩgũtũra kũria ng'ano nyingĩ cigagwo cia kũririkana ũria mũndũ mũirũ arũĩriire wiyathi.

Mũoria Koma thayũ ũkĩririkanaga atĩ wĩra waku nĩ kũri andũ maũririkanaga kinya ũmũthĩ ũyũ.

LEMFI**International Payments
For Everyone**

Send and receive money from Kenya

Zero transfer fees

Best rates

Quick transfers

Send directly to MPESA
and bank accountsReceive money
from Kenya

Get \$30 cashback
the first time you
send \$100 or more*

Use the referral code

TIMES

*Terms and conditions apply

Scan to download

**CLICK
HERE**GET IT ON
Google PlayDownload on the
App Store

Send money to

f @uselemfi

t @uselemfi

W: www.lemfi.com

E: support@lemfi.com

Remittance services sponsored by Community Federal Savings Bank.

Winyitĩre ndahana ũtarĩ ona gatũũ

